

14.12.2018

SUSIKANNAN HOITOSUUNNITELMAN PÄIVITYKSEN OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Ohjausryhmän kokouksessa käsiteltiin valmisteluryhmän kokouksissa käsitellyjä aiheita kuten susien aiheuttamia koir- ja kotieläinvahinkoja sekä niiden ennaltaehkäisyä, poikkeuslupia, kannanhoidollista metsästystä, uhkaa-aiheuttavan suden määritelmää sekä linjattiin valmisteluryhmän vuonna 2019 jatkuvaa työtä.

Aika perjantai 14.12.2018 klo 12.30 – 14.30

Paikka Kokoushuone Sali, Mariankatu 9, Helsinki

Osallistujat Ari Niiranen, Ympäristöministeriö
Tapio Rintala, MTK
Tuomas Hallenberg, Suomen Metsästäjäliitto
Harri Hölttä, Suomen luonnonsuojeluliitto
Sauli Härkönen, Suomen riistakeskus
Jarkko Nurmi, Suomen riistakeskus
Sirpa Thessler, Luonnonvarakeskus
Outi Ratamäki, CORE-hanke

Maa- ja metsätalousministeriö:

Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö, MMM (puheenjohtaja)

Vesa Ruusila, erätalousneuvos, yksikön päällikkö, LVO/erätalousyksikkö

Sami Niemi, neuvotteleva virkamies, LVO/erätalousyksikkö

Henna Väyrynen, asiantuntija, LVO/erätalousyksikkö (sihteeri)

1) Kokouksen avaus ja asialista

Kokouksen puheenjohtaja kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio avasi kokouksen. Todettiin paikallaolijat ja aloitettiin kokous.

2) Valmisteluryhmän työn ja läpikäytyjen asioiden esittely

Vesa Ruusila aloitti käymällä läpi työsuunnitelmaa (ks. Powerpoint) ja sen läpikäytyjä osioita. Ruusila totesi, että käsittelemättä valmisteluryhmässä ovat A-osioista vielä poronhoitoalue, monilajinen kannanhoito, suden laitton tappaminen ja suden sosiaalinen hyväksyntä sekä kanta-arvio ja sen viestintä. Aiheita tullaan käsittelemään kokouksissa vuonna 2019.

Ruusilan jälkeen Sami Niemi esitteli yksityiskohtaisemmin valmisteluryhmän kokousten sisältöä (ks. Powerpoint). Niemi esitteli esimerkiksi Suomen riistakeskuksen tekemää miellekarttaa susien aiheuttamien koiravahinkojen ehkäisyyteen. Niemi toi esille, että susien aiheuttamia metsästyskoiravahinkoja voidaan pyrkiä ehkäisemään ja välttämään useiden eri keinojen avulla. Valmisteluryhmässä esitettiinkin hankeaihoita niin koiravahinkoja ehkäisevään viestintään liittyen ja suojaliivien tekniseen kehittämiseen. Ajatuksena oli, että metsästäjät, joilla on kokemusta susireviirialueiden läheisyydessä metsästämisestä, voisivat jakaa tietoaan ja neuvoja muille. Lisäksi livekameralla varustettu suojaliivi nähtiin valmisteluryhmän kokouksessa potentiaalisena kehityskohteena.

Niemi toi esille, että valtaosa susien aiheuttamista kotieläinvahingoista on koira- ja lammasvahinkoja. Parhaiten lammasvahingoilta suojaavat sähköiset petoaidat. Vahinkojen ennaltaehkäisy on myös asia, johon EU kannustaa. Tämän jälkeen Niemi esitteli lyhyesti valmisteluryhmässä käsiteltyä kysymystä uhkaa-aiheuttavan suden määritelmästä. Niemi toi esille nykyisen hoitosuunnitelman määritelmän suden/susien pihahavainnolle ja kuinka aineiston perusteella osaa tehdyistä ns. pihahavainnoista (esimerkiksi suden yöllinen liikkuminen kylätiellä) ei voida automaattisesti pitää uhkaa-aiheuttavana. Niemi korosti, että valmisteluryhmän mielestä olisi tärkeää jatkaa sellaisten työkalujen kehittämistä, joilla voidaan arvioida, milloin on kyseessä uhkaa-aiheuttava susi. Tällöin myös toimenpiteitä voidaan kohdistaa oikein. Lisäksi Niemi toi esille erot läntisen ja itäisen Suomen välillä ja totesi läntisen Suomen olevan tiheämpään asuttua. Tällöin myös havaintomäärät susista ovat suurempia. Niemi korosti, että tärkeää olisi saada tukea paikallisille ihmisille. Tavoitteena on, että susia siedetään enemmän. Tarvittaisiinkin neuvontaa, viestintää ja konkreettista tukea esimerkiksi kotieläinten suojaamiseen.

Lopuksi Niemi käsitteli vielä poikkeuslupaharkintaa, kannanhoidollista metsästystä ja Komission esittämää tulkintaohjeen muutosta. Niemi esitteli sutta koskevaa EU ja kansallista lainsäädäntöä ja toi esille, että susi on tiukasti suojeltu laji, jonka suojelusta voidaan poiketa tietyin edellytyksin 16 artiklan nojalla (ns. vahinkoperusteinen poikkeuslupa). Niemi korosti lupaharkinnan olevan sidottua harkintaa, jossa on aina ensin harkittava pääperuste poikkeusluvalle. Sitten on arvioitava se, onko muuta tyydyttävää ratkaisua ongelmaan ja lopuksi arvioitava poikkeusluvan vaikutus susikannan kehitykseen. Lisäksi lupaharkintaa rajaa oikeuskäytäntö. Niemi korosti, että luvanhakijoiden odotukset olisikin saatava realistisiksi. Tärkeää on myös tehdä sisällöllisesti hyviä hakemuksia. Lopuksi Niemi avasi vielä lyhyesti pienimmän elinvoimaisen susikannan käsitettä.

3) Puheenjohtajan puheenvuoro

Puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio piti puheenvuoron Ruusilan ja Niemen jälkeen. Husu-Kallio korosti puheessaan viestinnän merkitystä susikannan hoitosuunnitelmassa ja ylipäänsä susia koskevassa keskustelussa.

Husu-Kallio kysyi puheenvuorossaan, miksi koira ei oikein saada metsästystilanteessa suojattua. Husu-Kallio peräänkuulutti teknisten ratkaisujen ja suojaliivien kehittämistä asiaan liittyen.

Husu-Kallio korosti myös laajemmin, että kotieläinvahinkojen ehkäisyyn tulisi panostaa ja että asia vaatii lisäresursseja. On myös huomattava, että suojoitoimenpiteissä tulee huomioida alueellisuus: mikä toimii toisaalla, ei välttämättä toimi toisessa paikkaa.

Husu-Kallio totesi, että susiin liittyen olisi olennaista pystyä erottamaan ne sudet, jotka ovat uhkaa-aiheuttavia tai vahinkoa tuottavia ja jotka tulee poistaa kannasta. Tähän liittyvä arviointi kuuluu toki viime kädessä viranomaiselle. Husu-Kallio korosti, että tärkeää olisi, että poikkeuslupiin liittyvä kriteeristö olisi kaikille ja ennen kaikkia luvanhakijoille selvä ja myös sellainen, jonka kaikki voivat hyväksyä. Tässä Husu-Kallio näkikin, että viestinnällä ja neuvonnalla on iso rooli ja tehtävä.

Husu-Kallion mielestä susikonfliktissa on myös laajemmin kyse viestinnällisestä asiasta. Kyse on siitä, miten susi sopeutuu tämän päivän Suomeen ja miten taas ihmiset sopeutuvat suteen. Ihmiset voivat pelätä monia asioita ja susi voi olla yksi niistä. Ihmisen näkökulma asiassa onkin ennen kaikkea viestinnällinen asia. Pelkoa ei saa lietsoa turhan takia ja sudesta onkin tehty tiettyssä mielessä paha susi. Asiassa on siis olemassa paha tahto ja väärä pelkoja. On myös niitä mielikuvia, että mikään susi ei ole vaarallinen.

Husu-Kallio toi myös esille, että tarvitaan keskustelua elinvoimaisesta susikannasta. Luken suunnustemalli on tervetullutta tutkimustietoa susikannasta ja sen kehityksestä vuoden mittaan. Husu-Kallio korosti myös, että lainsäädännöllisen ja EU sääntelyyn liittyvän viitekehyksen esille tuominen suden kohdalla ei tarkoita EU:n selän taakse menemistä. Asioita tarkastellaan Suomen edun näkökulmasta vastuullisina virkamiehinä.

3.) Keskustelua aiheesta

Puheenjohtaja ehdotti, että keskustellaan aluksi vahinkojen ennaltaehkäisystä. Keskustelussa kysyttiin, mikä osa on maatalouspolitiikkaa ja mikä on ympäristöpolitiikkaa, jos puhutaan susien aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisystä. Kysyttiin, menisivätkö koiravahinkojen korvaaminen tai niiden ennaltaehkäisyn tukeminen maaseuturahastoista. Tähän palattiin myöhemmin ja tuotiin esille, että koiravahingot ovat riistavahinkolain alaisia ja että luonnonsojelijain alaiset lajit ovat ympäristöministeriön hallinnon alaisia.

Tuotiin esille, että koiravahinkojen suhteen tilanne on ollut tänä vuonna tähän mennessä myönteinen. Metsästyskoiravahinkoja ei ole Riistavahinkorekisterin tähän mennessä kirjattujen tietojen mukaan ollut niin paljon kuin edellisenä vuonna. Tuotiin esille, että osa on jättänyt tietyillä alueilla metsästyksen väliin susitilanteen takia.

Keskusteltiin koirien suojaamiseen tarkoitetuista liiveistä. Kerrottiin, että Saksassa on tyypillistä käyttää koirilla ns. Kevlar-liivejä, joiden tarkoitus on suojata koiria villisioilta. Tällä hetkellä susien suojaamiseen ei ole vielä keksitty toimivaa ratkaisua, koska susi usein hyökätessään puree koiraa kurkkuun. Ohjausryhmässä nähtiin kuitenkin, että koirien suojaamiseen tarkoitettuja liivejä tulisi kehittää ja innovoida. Ennaltaehkäisyyn liittyen tuotiin myös esille, että edelleen sattuu koiravahinkoja, joissa koira on ollut pihalla esimerkiksi riimussa vahvan häkin sijaan.

Tuotiin esille, että poikkeuslupien kriteerien pohtiminen ja määrittely ovat hyvä asia. Asiasta tulisi viestiä ja myös sillä tavalla osallistaa paikallisia. Poikkeuslupaharkintaan liittyvän koulutuksen ja neuvonnan suhteen tuotiin esille, että luvanhakijoiden lisäksi voitaisiin kouluttaa yhtä aikaa myös heitä, jotka ovat tehneet valituksia. Tuotiin myös esille, että luvanhakeminen voi olla kansalaisen mielestä hankalaa ja että tästä on esimerkkejä muissakin lupa-asioissa. Hakemuksen tekeminen ei saisi jäädä teknisistä seikoista kiinni vaan neuvontaa tulisi tarjota. Hakemuksen tulisi olla sellainen, että myös ns. tavallinen ihminen pystyy sen tekemään. Valmisteluryhmän ajatuksia poikkeuslupiin liittyvästä neuvonnasta ja sen tarjoamisesta pidettiin hyvinä. Muutoinkin tehdystä työstä kiiteltiin.

Siirryttiin keskustelemaan susien pannoituksista. Kysyttiin, miksi läntiseen Suomeen suunniteltuja susien pannoituksia ei ole haluttu vaikka valtio niitä tarjoaa.

Puheenvuorossa tuotiin esille näkemys, että ihmiset ovat osallistuneet susien DNA-näytekeräykseen jne. ja että ihmiset kokisivat jo tietävänsä, missä susia on. Tämän takia pannoituksia ei ehkä nähdä tarpeellisena. Keskustelun puheenvuorossa sanottiin, että Pohjanmaalla olisi noin 10 vuotta sitten ollut pannoituksia, joista ei olisi kerrottu ihmisille ja jotka edelleen muistetaan. Esille tuotua tapausta ei yksilöity.

Tähän vastattiin myöhemmissä puheenvuoroissa niin Luonnonvarakeskuksen kuin maa- ja metsätalousministeriön puolelta todeten, että RKTL:ssä on Luken tavoin tehty suunnitelmallista työtä, jossa on tehty asianmukaiset sopimukset.

Tuotiin myös esille, että nyt suunniteltuihin pannoituksiin liittyen on tehty paljon viestinnällistä työtä. Liikkeellä on myös ollut aktiivisia ryhmiä, jotka ovat vastustaneet pannoituksia.

Puheenjohtaja esitti, että valmisteluryhmälle otetaan jatkotyöstöön pannaus ja siihen liittyvä viestintä. Asiaa tulisi selventää niin, ettei ihmisillä olisi väärää mielikuvia asiasta.

Seuraavaksi keskusteltiin poikkeusluvista ja täytäntöönpanokielloista. Tuotiin esille, että b.) kohdan (kotieläinvahingot) perusteella myönnettyihin lupiin on epätodennäköistä odottaa täytäntöönpanokieltoja, koska ne ovat käyneet jo kattavasti hallinto-oikeudet läpi.

Poikkeuslupiin liittyen Suomen riistakeskuksesta tuotiin esille, että tämän talven osalta poikkeuslupahakemuksia ei ole vielä tullut kovin montaa. Todennäköisesti asia johtuu lumen puutteesta. Korostettiin, että oikeuskäytäntö edellyttää, että on kokeiltu muita tyydyttäviä ratkaisuja niin kuin esimerkiksi karkoittamista. Kokemus kuitenkin on, että kentällä näitä ei mielellään haluta kokeilla eivätkä ne usein myöskään ole tepsineet. Tuotiin esille, että asiaan liittyvä raportointi toimii nyt hyvin, koska Oma riista –palvelussa on SRVA-tilanteisiin liittyvä toiminnallisuus. Jos poikkeuslupa myönnetään pihakäyntien perusteella, ensin tulee karkoittaa sutta. Myös vahinkojen estotoimenpiteisiin liittyen on jonkin verran negatiivista suhtautumista.

Kriteeristö on Suomen riistakeskuksella karkoitusten suhteen sama kuin poliisilla. Poliisi edellyttää kahta karkoituskertaa, kun poikkeuslupa myönnetään. Poikkeusluvilla ei saa kuitenkaan vaarantaa direktiivin tarkoitusta. Jos susia kuolee muutoin tai jos poikkeuslupia on mennyt, niin tämä tulee huomioida harkinnassa. Siksi suoran kriteeristön tekeminen on vaikeaa.

Puheenjohtaja toi esille, että on totta, että yksittäinen tapaus on lopulta aina omansa. Puheenjohtaja painotti, että asian kuvaamisessa on kuitenkin paljon viestinnällistä työtä ja se on tärkeää. Vuoden aikana asiaa katsotaan elinvoimaisen kannan näkökulmasta. Puheenjohtaja korosti, että tulisi myös pohtia, miten suteen liittyviä asioita katsotaan valtakunnan ja alueen näkökulmasta. Tulee muistaa, että aluetasolla ollaan kiinnostuttu paikallisista asioista. Valtiona on kuitenkin velvollisuus miettiä asiaa kokonaisuutena. Puheenjohtaja korosti, että asiaa tulisi myös pohtia viestinnän näkökulmasta.

Tuotiin esille, että paine poikkeuslupien suhteen on maakunnissa kova. Ihmiset toivoisivat poikkeuslupia. Tässä mielessä olisi tärkeää tuoda esille poikkeuslupien kriteereitä.

Alueellisuuteen liittyen tuotiin esille, että priorisoinnin kärkipäässä tulisi olla tiheästi asuttujen alueiden susireviirien alueet. Kuitenkin on annettu lupia myös alueille, jotka ovat maantieteellisesti harvempaan asuttuja. Tähän liittyen tuotiin esille, että kannanhoidollisen metsästyksen yhteydessä käsiteltiin laumoja ja tuolloin laumoja oli itärajan pinnassa. Luvanmyöntöperusteet kannanhoidollisessa metsästyksessä olivat tässä mielessä erilaiset kuin vahinkoperusteisissa poikkeusluvuissa.

Puheenjohtaja korosti, että poikkeuslupaharkinnan etenemisestä tulee viestiä niin, että asia selkiytyy. On ymmärrettävä, että ratkaisevaa ja tärkeää on hakemusten sisältö.

Tuomas Hallenberg Suomen Metsästäjäliitosta poistui kokouksesta noin klo 14.15

Lopuksi puheenjohtaja korosti vielä, että tavoitteena on saada tilanne haltuun. Yhteiselön avainkysymys on, miten asia saadaan puhuttua eri paikoissa oleville ihmisille ja miten otetaan huomioon, että vaikuttaa eri ihmisiin eri tavoin. Täytyy pohtia, miten vastakkainasettelua oikein saadaan vähennettyä. Asia liittyy toki rahaan ja esimerkiksi ennaltaehkäiseviin toimiin olisi hyvä saada lisää rahaa. Asiaa kannattaa myös miettiä sen kannalta, miten voidaan vaikuttaa hallitusohjelmaan. Esimerkiksi ennaltaehkäisy voisi olla kärkihanke. Tähän asiaan voidaan vaikuttaa yhdessä.

Puheenjohtaja korosti, että viestinnällisesti on tärkeää myös ennakoida asioita. Täytyy pysyä tilanteen herrana ja samalla miettiä, kuinka voidaan tukea paikallisia ihmisiä, joilla on erilainen näkökulma. Loppuun puheenjohtaja korosti myös ratkaisujen miettimistä koira-asiaan, koska koirametsästys on todella tärkeää Suomessa.

Tuotiin esille, että kanta-arvion viestintä ei ole enää ollut haaste vaan haasteena voidaan pitää median ja viranomaisten susiviestintää. Tuotiin esille, että viestintä tarvitsee resursseja.

Tuotiin myös esille, että viestintään tulisi saada lisää proaktiivisuutta ja mennä itse kentälle järjestämään tilaisuuksia.

Kerrottiin, että hoitosuunnitelman päivitystyössä viestintä on ollut keskeisessä roolissa. Jokaisesta kokouksesta on tähän mennessä tehty uutinen ja on sillä tavalla pyritty aktiiviseen viestintään. Asiasta on aina sovittu yhdessä valmisteluryhmän kanssa ja jokainen on päässyt osallistumaan uutisen tekemiseen. Sovittiin, että kirjoitetaan uutinen ohjausryhmän kokouksen pohjalta.

Keskustelun lopuksi tuotiin esille, että luottamuksen rakentamisessa on vielä paljon työtä. Esimerkiksi eräät toimijat ovat kampanjoineet pannoituksia vastaan Pohjois-Pohjanmaalla ja samalla on myös levitetty väärää tietoa. Tuotiin esille, että Suomen riistakeskusta ja Luonnonvarakeskusta keuhataan ja silti ajoittain samanaikaisesti mollataan. Myös konkreettista vihapuhetta on ollut ja siihen tulee puuttua. Poliisi on hyvä ottaa mukaan siihen keskusteluun.

Puheenjohtaja totesi, että tehtävänä tulee olla saada ns. suuri enemmistö puolelle. Tulee myös ymmärtää, että demokratiassa kaikki eivät ole samaa mieltä asioista.

Kerrottiin, että viimeisimpien kyselyiden mukaan salametsästyksen hyväksyntä on laskenut. Myös suuri yleisö luottaa kanta-arvioihin.

4) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.40